

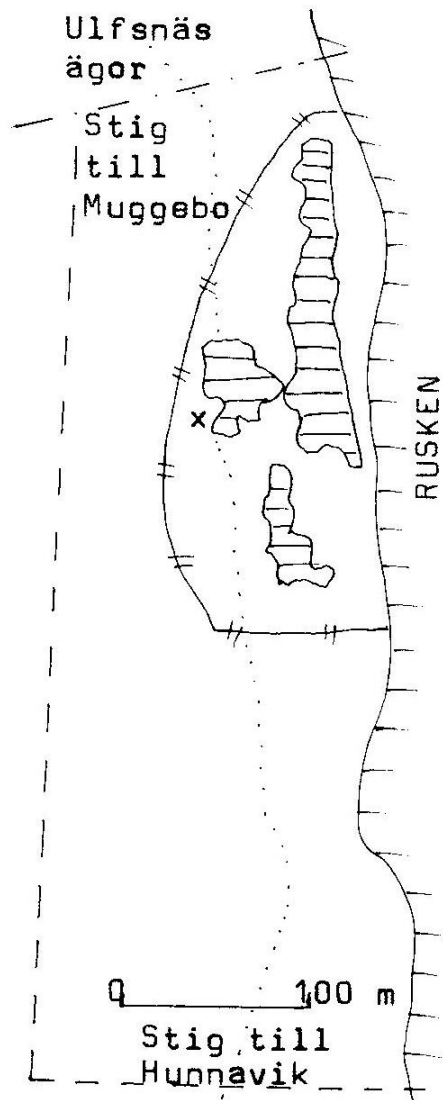
MOEN STORA Torp under Hunnavik, FoF

100

MOEN

Torp

Hunnavik

Hunnaviks Mo torde ha upptagits omkring 1779. Då finns det, synbarligen för första gången omnämnt i husförhörslängderna. Det var ett litet torp med små splittrade åkertegar och mycket stenigt.

Stugan, som låg väster om vägen, var 8,4 . 5,4 m eller 14 . 9 alnar. Där trädgårdsgången kom ut till vägen, står fortfarande vårdträden, ett par gamla lönnar, kvar.

Körsbärsträd, äppelträd och några aklejur visar, att det var litet trädgård väster om huset.

Skissen visar - innanför gårdsgården - de åkrar, som fanns på Moen 1842. Ungefär som gårdsgårdarna gick 1842, så gick de, när korpral Sten brukade Moen till sist. Den skogsmark, som vid skiftet undantogs till soldattorpet, var betesmark, som troligen inte hägnades.

Från Tomtakullen vid Hunnavik ledde en spångad väg upp till Moen och vidare till torpet Muggebo på Ulfsnäs marker. Det var, innan moderna skogsvägar byggdes, mycket svårt att ta sig upp till Moen med jordbruksredskap. Det var ett skäl till att åkrarna fick bli betesmark och snart planterades igen. Flera kolbottnar finns sydväst om inägorna. Inte långt från Moen finns slaggrester, kanske efter gammal framställning av järn ur sjömalmen.

Moen omfattade vid skiftet 1 tld 17 kpld åker och 5 tld bete. 1865 uppskattades torpet till 1/32 förmedlat mantal.

Korpral Sten på Moen hade en och ibland två kor men inga särskilda dragare. Rotebönderna brukade torpet åt honom med dragare. På grund av det stora avståndet lejde bönderna i Hemmingsmålen, som ingick i roten, bönderna i Hunnavik att bruka torpet.

Gamla stugan var täckt med torv. 1938 revs husen och användes till ved.

Eftersom det fanns ett torp under Skuggebo, som också kallades Moen (eller Hattut) används ofta benämningen Stora Moen eller Hunnaviks Mo på det här beskrivna torpet.

ÅBOR

Sven	född 1743	
Stina	1749	
Märta	1773	
Peter	1774	1779 från Intäkt. Avflyttade 1784 utan att det angetts
Jakob	1778	vart familjen flyttade
Maja	1784 på Moen	

Magnus	född 1745	
Stina	1740	
Sara	1770	Fanns 1785 på Moen. Avflyttade 1788 utan att det angetts
Sven	1773	vart familjen flyttade
Jonas	1780	

Per	född ?	
Kerstin	1779	
Lena	1782	Fanns 1788 på Moen. Avflyttade 1789 utan att det angetts
Maja	1784	vart familjen flyttade
Ingrid	1785	

Änkan Anna född 1728 och död omkring 1798 på Moen
 Gudmund 1763. Gift och borta omkring 1798

Fanns 1791 på Moen

Änkan Maja, född 1696 och död omkring 1780 på Moen

Den snabba omflyttningen av folk på Moen visar, att det var ett mycket dåligt torp. Förutom gamlingar så tycks det vara relativt nygifta par som skaffar sig bostad på torpet - för att så snart tillfälle gives, flytta därifrån.

Korpral Peter Ekelund, född 11/10 1726 i Lammaskog i Vrigstads sn och död 2/3 1808 på Moen. Gift 1/10 1786 med

Margareta Thorsdotter, född 1752 och död i mars 1805 på Moen

Magnus, född 1788 på Byhults ST Järpabo

1790 från Järpabo.

Peter Ekelund blev soldat för Byhult 10/11 1744. Fick avsked 6/6 1788. Gift 25/3 1748 med Katarina Persdotter från Lökeröd i Svenarums sn. Hade med henne 9 barn, därav endast en dotter, gift, lever. Änkling 1785. Omgift med Margareta Torsdotter på Nydala, som dog för 3 år sedan. Har efter henne en nu levande son. Redig in i ålderdomen. Begraven den 13 mars.

Hustrun Margareta var länge sjuklig.

Sonen Magnus flyttade 1806 till Skåne.

Isak Jonsson, född 18/3 1743 i Fryele sn och död 12/6 1819 i Stora Hunnavik

Katarina Jonsdotter, född 24/2 1745 i Ulfsnäs och död 21/6 1813 på Moen

Maja Lisa, född 1769 1804 till Gällaryds sn

Sven 6/4 1770

Ingegerd 1772

Jonas 1775 1799 till Fryele sn

Maja 1776

Ingegerd 1778

Karl 1779 1801 till Moboda

Abraham 1782

Elin 23/9 1785 gift till Stearyd

Stina 1789 gift till Porsamålen

Omkring 1802 från Dala efter att förut ha brukat i Ulfsnäs och Haborarp. Isak bodde till sist inhyses hos Daniel Olofsson i Hunnavik

Katarina sjuknade och dog i Porsamålen hos sin där boende måg Anders, den hon gått att besöka.

Årtalen för barnens födelse kan vara fel på flera år. De är olika på alla de gårdar familjen bott på

Mattias Johansson, född 1770 i Gällaryds sn och död 13/9 1826 på Moen. Gift omkring 1797 med

Ingrid Månsdotter, född 20/1 1768 i Prästbo i Gällaryds sn och död 6/3 1829 på Moen

Johannes, född 27/12 1800 1814 till Ohs

Katarina 17/8 1803 1817 till Gällaryds sn

Johan 6/6 1808 1824 till Gällaryds sn

Magnus, född 17/10 1810	1829 till Hunnavik
Peter 25/5 1815	1829 till Ryssby sn
Jonas 14/7 1818	på Moen. Död 14/7 1818

1815 från Rydaholm "med attest där hustruns namn ej är utsatt".

Förmodligen kom de från Gällaryds sn, som hörde till Rydaholms pastorat. Fick 1825 en katekes. Dottern Ingrid fick 1826 en psalmbok.

Fattigvård 1824 med 24 sk, 1825 med 36 sk och 1826 med 16 sk. Levde i stor fattigdom.

Mattis "var på det sista en jämnens bild, som han varit sjuk flera år och 2 år sängliggande och tillika plågad av stor fattigdom".

Ingrid sjuknade 14 dagar före dödsdagen. "Ehuru läkemedel lämnades, fanns ingen förbättring. Hon led förut mycket under mannens elekhet. Haft 10 barn, varav 5 överlever henne." Hon avled av pleureci (lungsäcksinflammation, kanske tuberculos). "Efterlämnade ett barn mindre vetande."

Sonen Magnus hade svårt vid att tala.

Mellan 1829 och 1846 var Moen öde.

Karl Johan Petersson, född 20/2 1820 i Svenarums sn	
Lena Maria Ivarsdotter, född 11/3 1810 i Tofteryds sn	
Peter Johan, född 18/9 1844 i Sköldsbo	
Johanna Sofia 4/10 1847	på Moen
Lena Kristina 23/7 1848	"
Brita Lisa 2/6 1850	"
Anders Gustav 2/12 1851	" Död 30/5 1854

Han kom 1846 från Siggaskog, hon från Rössved. 1854 till Gällaryds sn

Karl Johan Johansson, född 24/3 1824 på Ekeberget under Rössved. Gift 23/12 1848 med	
Lena Kajsa Karlsdotter, född 10/2 1821 i Haborarp	
Klas Johan född 10/3 1849 i Brunnstorp	
Ida Kristina 15/3 1851	"
August 4/10 1852	" Död 11/9 1857
Peter Magnus 18/2 1856 på Moen	Död 18/9 1857
Emma Elise 10/2 1859	"
Inga Matilda 26/10 1861	"

1854 från Brunnstorp. 1863 till Brunnstorp

Karl kom från ett ytterst fattigt hem. Lena Kajsa bodde till sist på Grindstugan vid Brunnstorp och tog upp tull på vägen för Aschans räkning. Se Brunnstorp

Anders Olofsson, född 12/9 1809 i Rubbarp i Rydaholms sn
 Gift 8/3 1835 med

Lena Katarina Johannesdotter, född 25/4 1817 på Fällan
 Karl August född 2/12 1843 på Sjöbol i Gällaryd
 Johannes Gustav 31/10 1847 "
 Johan 2/7 1854 på Skränudden
 Matilda Maria 22/9 1857 "

1863 från Skränudden. 1870 till Nyanäs

Johan August Sten, född 5/2 1848 i Slätthögs sn och död
 12/3 1913 på Moen. Gift 24/4 1869 med

Kristina Charlotta Danielsdotter Lord, född 18/8 1848 i
 Enebacken i Gällaryds sn och död 12/6 1926 på Moen
 Henning Gustav Alfred, född 24/8 1869 på Moen
Frans August 24/6 1872 "
 Josefina Matilda 19/1 1876 "
 Emma Vilhelmina 15/12 1878 "
 Oskar Viktor Teodor 9/11 1881 "

1868 från Slätthögs sn och antogs till soldat 15/10 1868.
 Avancerade till distinctionskorpral.

Korpral Sten var en lång ståtlig karl och en hedersman.
 Han valdes till socknens fjärdingsman. Som sådan efter-
 trädde han av Anders i Ulfsnäs.

Han arbetade som stenläggare och grundläggare, när han
 inte höll på med sitt eget lilla jordbruk.

En gång skulle de göra sig av med en häst i Ulfsnäs. De
 hade bett Sten på Moen skjuta den. Han hämtade hästen i
 Ulfsnäs och ledde ner den till Moen. Men när han skulle
 skjuta den, sköt han bara av grimskäftet, och hästen
 sprang hem till Ulfsnäs igen.

Korpral Sten var på möte i Skillingaryd. Då kom Lotta dit
 på "Store söndag" med ostkaka. Sten och hans kamrater åt
 upp varenda smul, så Lotta fick inte ens smaka. Hon fick
 gå hungrig hem igen, berättas ännu.

Korpral Sten dog under snösmältning och tjäl-lossning.
 Det gick inte att köra med häst upp till Moen. I begravnings-
 roten var man tvungen att ta en krokadröj och sätta
 kistan på och så dra för hand ner till Hunnavik. Där mäs-
 te de genomblöta gubbarna byta om, och så körde man sedan
 kistan med hästar upp till kyrkan. - De tyckte det var
 litet förnedrande att behöva dra kistan med en sån rejäl
 karl på en krokadröj, men det gick inte på annat sätt,
 berättar många sagesmän.

Lotta blev tidvis "sjuk i huvudet". Hon satte ju bo i de

svåraste nödåren och måste leva under stora umbäranden. Hennes barn for till Amerika. Hon kunde inte skriva själv men Lindmans i Hunnavik skrev brev åt henne till barnen, och så undertecknade hon breven själv.

Hon ville under inga förhållanden in på fattigstugan, när hon blev utgammal. "Kommer de och hämtar mej, så tar jag till yxan", sa hon. Men så till sist var hon hos Lindmans och hälsade på och skulle ner till Otto. När hon gått några steg, drabbades hon av plötslig hjärnblödning och föll omkull. Hon vårdades hos Lindmans några dagar, innan man kunde ta in henne på ålderdomshemmet, och där dog hon ganska snart.

Från sin stuga uppe vid Moen kunde hon se, när de lade ut nät i sjön. Då tog hon sin korg på armen och gick och hälsade på i stugorna. "Jag var så fisksugen och undrar, om I har någon fisk nu", var hennes fråga, när hon kom till rätt gård.

Sonen Frans avled rätt ung i Amerika, och de fick arvet till Moen. Det satte de in på Vrigstads sparbank. Lotta nändes aldrig ta ut mer än räntan på pengarna. Hon rörde aldrig kapitalet. Dessutom litade hon inte på någon så mycket, att de fick fara till Vrigstad och ta ut räntan åt henne. Hon gick själv till banken. Då tog hon två dar på sig i var riktning. Hon brukade övernatta på Västra Hult.

Ibland kunde hon öppna spjället i spisen och tala om, att hon hörde röster och musik. Det var just när radion började omnämnas, men man minns inte nu, om hon någonsin hört radio. Kanske hade barnen skrivit från Amerika om den nya radiotekniken. - Eller var det bara hallucinationer? Nu i efterhand säger traditionen: "Hon hörde röster och musik precis som i radion."

Lotta fick på slutet hjälp av Ottos i Hunnavik med att hugga ved och bruka sitt potatisland. Sådan hjälp kallade man "tigge-hjälpe". Då bakade Lotta lafser. Det var tunna ojästa rågbröd. Dem skar hon i fjärdingar och bredde smör på. Och kokade hon så gott kaffe. Både kaffe, nybakt bröd och smör det var riktig kalasmat en vanlig arbetsdag. Att bjuda så var Lottas sätt att visa sin uppskattning av ett handtag, när det behövdes.

Sonen Gustav blev soldat med namnet Falk. Han for till Amerika

Sonen Frans blev soldat med namnet 84 Berg. Han tjänste
1890-92 för Långö rote. 1892 for han till Amerika.
Dottern Josefina for 1893 till Amerika
Dottern Emma for 1899 till Amerika

Sedan Lotta Sten avlidit, brukade Otto i Hunnavik några
år. 1938 revs husen till ved, åkrarna planterades igen,
och nu ser man bara stenmurarna bland tät halv vuxen
granskog.

Information av Doris Fransson, Björkelund, vid torpvandringen 20190929.

Mon (eller Moen) under Hunnavik

Hunnavik var en gård under Ohs. Torpet låg i norra delen av Hunnavik vid gränsen till Ulfsnäs. Det var ett mycket oansenligt torp som finns antecknat från 1779 men låg öde några år i mitten av 1800-talet. 1846 står torpet beskrivet som soldattorp i kyrkboken. Men soldatnummer finns bara på den sista brukaren, de övriga har kallats torpare. På torpet hade man en eller två kor.

Första brukare:

Sven, född 1743

Hustru Stina född 1749

Barn: Märta född 1773

Peter född 1774

Jakob född 1778

Maja född 1784 på Mon

Familjen kom från Intäkt. Yngsta dottern föddes på Mon men samma år, 1784, flyttade familjen från Mon. **Då är Sven död** och ingen vet vart övriga familjen flyttade.

Nästa brukare:

Magnus, född 1745

Hustru Stina född 1740

Barn: Sara född 1770

Sven född 1773

Jonas född 1780

Familjen kom 1785 till Mon. Flyttade 1788. Ingen vet vart de flyttade.

Nästa brukare:

Per

Barn: Kerstin född 1779

Lena född 1782

Maja född 1784

Ingrid född 1785

Fadern och döttrarna fanns i torpet 1788 men flyttade redan 1789 utan ny hemvist.

På torpet har också antecknats en änka: Anna, född 1728, död 1798 på Mon

En man finns också antecknad på torpet: Gudmund, född 1763. Han är borta 1798.

Nästa brukare:

Korpral Peter Ekelund, född 1726-10-11 i Lammaskog, Vrigstad socken

Hustru 2: Margareta, född 1752

Barn: Magnus född 1788 i Järpabo

Familjen kom 1790 från torpet Järpabo under Byhult. Peter Ekelund hade varit soldat under Byhult. Han fick avsked 1788 och fick därför flytta från torpet Järpabo. Peter Ekelund hade varit gift tidigare och haft 9 barn men alla utom en hade dött före vuxen ålder. En dotter överlevde barndomen. Hon var dock inte med till Mon.

Peter Ekelund gifte sig med Margareta Thorsdotter från Nydala och fick en son när han fortfarande bodde på Järpabo. Peter var 26 år äldre än hustrun. Hustrun var sjuklig länge och avled i mars 1805 av vattensot. Hon var 54 år när hon avled på Mon.

Sonen flyttade till Skåne 1806.

Peter Ekelund dog på Mon 1808-03-02 av bråck. Han var rörlig ända in i ålderdomen, skrev prästen i dödsrunan. Han blev 81 år gammal.

Nästa brukare:

Isak Jonsson, född 1743-03-18, Fryele socken

Catharina Jonsdotter, född 1745-02-24 i Ulfsnäs

Barn: Elin född 1785-09-23

Isak och Catharina hade bott på många olika ställen innan de kom till Mon. Makarna hade haft minst 10 barn men bara en av dem, dottern Elin, var med till Mon. Elin flyttade till Dahla och 1813 till Stegarydet.

1813 avled Catharina när hon var på väg till Porsamålen. Dottern Stina finns antecknad på torpet, står att hon är från Porsamålen. Kanske var hon hemma och ordnade för sin far sedan modern avlidit. 1815 hade Isak flyttat från Mon.

Nästa brukare:

Mattias Johansson, född 1770 i Gällaryds socken

Hustru Ingrid Månsdotter, född 1768-01-20 i Prässbo, Gällaryds socken

Barn: Johannes, född 1800-12-27

Katarina, född 1803-08-17

Johan, född 1808-06-06

Magnus, född 1810-10-17

Peter, född 1815-25-05

Jonas, född 1818-07-14, på Mon, död samma dag

Familjen kom 1815 från ett torp under Svenamo, Gällaryds socken. Familjen var utfattig. Mattias och Ingrid hade 5 barn antecknade på Mon men hade fler barn. Äldsta dottern Stina hade redan flyttat hemifrån när familjen kom till Mon. De hade troligtvis bara tre barn med sig till Mon eftersom prästen noterat att sonen, Johannes, redan 1814 flyttat till Ohs. Barnen Katarina och Johan flyttade också rätt snart till Gällaryds socken. 1818 föddes en son, Jonas, men han avled samma dag.

Mattias Johansson avled 1826. Han var sjuklig i flera år innan han avled. Hustrun Ingrid, som bodde kvar på torpet med två söner, avled 1829, efter 14 dagars sjukdom, och då flyttade sonen Peter till Ryssby och sonen Magnus, som hade svårt att tala, till Stora Hunnavik. I Ingrids dödsruna står att **Ingrid var född i Pepplebo (vid Gripenberg), Gällaryds socken och Mattias var från Svenamo, Gällaryds socken.**

Efter 1829 stod torpet öde till 1946.

Nästa brukare:

Carl Johan Petersson, född 1820-02-29 i Svenarums socken

Hustru Lena Maria Ivansdotter, född 1810-03-11 i Tofteryds socken

Barn: Peter Johan 1844-11-18 i Sköldsbo, Nydala

Johanna Sophia född 1847-10-04 i Mon

Britta Lisa född 1850-06-02 i Mon

Anders Gustaf född 1851-12-02 i Mon, död 1854-05-30

Makarna bodde på varsitt ställe innan de flyttade ihop på Mon 1846. De kom från Siggaskog respektive Rössved. Familjen flyttade 1854 till Gällaryds socken.

Nästa brukare:

Carl Johan Johansson, född 1824-03-24 i Ekeberget, Rössved, Nydala socken

Hustru Lena Cajsa Carlsdotter, född 1821-02-10 i Haborarp, Nydala socken

Barn: Klas Johan född 1849-03-10 i Brunnstorp

Ida Kristina född 1851-03-15 i Brunnstorp

August född 1852-10-04 i Brunnstorp, död 1857-09-11

Peter Magnus född 1856-02-18 i Mon, död 1857-09-18

Emma Elise född 1859-02-10 i Mon

Inga Matilda född 1861-10-26 i Mon

Familjen kom 1854 till Mon. Brukaren Carl Johan Johansson var född i en stuga som låg på torpet Ekeberget, Rössveds ägor. Carls föräldrar dog med en veckas mellanrum av lunginflammation när Carl var 8 månader. Han och hans äldre syskon blev omhändertagna av socknen. Carl var en tid bosatt i Hjämseryds socken och kom tillbaka till Nydala när han tog tjänst som dräng i Östanskog 1844. Han flyttade till Brunnstorp 1847 och bodde där när han gifte sig med Lena Cajsa 1848. De bodde i Brunnstorp tills familjen flyttade 1854 till Mon. 1857 avled två av deras barn av rödsot. Sammanlagt hade de 6 barn när de bodde i torpet. 1863 flyttade de tillbaka till Brunnstorp.

Nästa brukare:

Anders Olofsson, född 1809-09-12 i Rubblarp, Rydaholms socken

Hustru Lena Katarina Johannesdotter, född 1817-04-25 i Fällan

Barn: Karl August född i Sjöbol, Gällaryds socken

Johannes Gustaf född i Sjöbol, Gällaryds socken

Johan född i Skränudden

Matilda Maria född i Skränudden

Familjen kom från Skränudden 1863. 1866 tog de två äldsta sönerna tjänst som drängar, Karl August i Dahla och Johannes Gustaf i Haboarp. 1870 flyttade resten av familjen till Nyanäs under Moboda (se vidare under Nyanäs).

Nästa brukare:

Johan August Sten, född 1848-02-05 i Slätthögs socken

Hustru Christina Charlotta Danielsdotter Lord, född 1848-08-18, i Enebacken, Gällaryds socken

Barn: Henning Gustaf Alfred född 1869-08-24 i Moen

Frans August född 1872-06-24 i Moen

Josefina Matilda född 1876-01-19 i Moen

Emma Wilhelmina född 1878-12-15 i Moen

Oskar Viktor Teodor född 1881-11-09 i Mon, död 1887-07-29

Johan August Sten kom från Sätthög och värvades som soldat nr 83 till Mon 1868-10-15. Han gifte sig 1869-04-24 och blev far några månader senare. Johan August och Lotta fick 5 barn. Sonen Oskar dog dock som barn av difteri. Johan August Sten blev korpral och också fjärdingsman på orten.

Hustrun Lotta var intagen på Växjö hospital en månad 1894-1895. Flera av barnen hade då rest till Amerika.

De båda äldsta sönerna blev först soldater. Henning fick efternamnet Falk och Frans August efternamnet Berg. Henning Falk var knekt under Karlsnäs men flyttade till Linneryd, Mo härad 1891 och Frans August Berg flyttade till Långö Norregårds knekttorp. Både Henning och Frans emigrerade 1892 till Amerika. Dottern Josefina emigrerade 1893 och Emma emigrerade 1899. Därmed blev makarna ensamma på torpet. När makarna fick brev från Amerika kom Lotta med brevet till Hunnavik och ville ha det uppläst samt hjälp med att skriva svar. Frans dog ung i Amerika och föräldrarna fick ärva pengar efter honom.

Johan August avled 1913-03-12. **Lotta avled 1926 efter ett slaganfall som hon fick när hon, enligt Artur Lindman, besökte Lindmans familj i Hunnavik. Hon föll omkull i farstun och fick ligga hos familjen Lindman några dagar innan hon skjutsades till fattigstugan i Nydala där hon senare avled.**

1938 revs husen och blev till ved. Lönnar växer fortfarande vid torpresterna. De äldsta har dock fallit ner.

Lönnar syns fortfarande mellan granarna vid Mon.

Foto: Doris Fransson

/Sammanställt ur samt kyrkoböcker samt Henry Renshults böcker Folk & Fornt

av Doris Fransson/